

DE KERK ALS KLOOSTER

Zicht op de toekomst

pamflet voor doordenking, inspiratie, gesprek, besluitvorming en uitvoering

auteur, reisbegeleider en bouwmeester: **Jeroen Jeroense**

theologische uitgeverij **NARRATIO**

€6,95

Psalm 122

Verheugd was ik toen ik hoorde:
'Wij gaan naar het huis van de Heer,'
verheugd ben ik, nu onze voeten staan
binnen je poorten, Jeruzalem.

Jeruzalem, als een stad gebouwd,
hecht en dicht opeen.
Daar komen de stammen samen,
de stammen van de Heer,

om Israëls plicht te vervullen,
te prijzen de naam van de Heer.
Daar zetelt het gerecht,
Daar troont het huis van David.

Vraag om vrede voor Jeruzalem:
'Dat rust hebben wie van je houden,
dat vrede heerst binnen je muren
en rust in je vesting.'

Om mijn verwanten en vrienden
Zeg ik: 'Vrede zij in jou.'
Om het huis van de Heer onze God,
Wens ik je al het goede.

voor Thijmen

isbn 978 90 5263 978 9

Productie: 2009 uitgeverij NARRATIO, Gorinchem

www.narratio.nl met aparte pagina's voor deelnemers aan dit project!

foto's: Hervormde kerk te Elst: Walter Sietinga en abdij van Tongerlo: Ottje Faber, met toestemming van de kloosterbezoek(st)ers;

foto's Sint Trudoabdij, ©Sint Trudoabdij, Male en pag 3: Karin Spelt

Niets uit deze uitgave mag verveelvuldigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie, microfilm, Internet of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande toestemming van de auteur.

Ook te bestellen via de Internetboekhandel www.kerkboek.nl

Woord vooraf

Te gast

De Sint Trudo abdij te Male oogt als een burcht. Het was dan ook ooit het Slot van de Graven van Vlaanderen te Male. Stoer en fier straalt het de bezoeker tegemoet. Al heel wat jaren trek ik alleen of met een groep gemeenteleden naar dit huis van de Orde van de reguliere kannunikessen van het Heilig Graf. Wie de slotgracht oversteekt en de zware deur opent, weet zich veilig. In een oogwink wordt er een andere wereld betreden. Eén van rust, gebed en verwondering. De drukte van het moderne jachtige leven wordt afgeschud. Even verlost van telefoon, e-mail en werk dat gisteren af moest. Het uitzetten van het mobieltje is als het doorknippen van de navelstreng met thuis. In het begin wat onwennig, maar al snel weldadig. De snelle pas wordt vervuild voor de rustige tred. Er hoeft even niets.

Steeds weer word ik getroffen door de hoffelijkheid, waarmee de moderne pelgrim wordt ontvangen. Het bed en de maaltijd zijn sober, maar het gebouw, de liturgie en de gastvrijheid, zijn van een grote zorgvuldigheid. Ook de kritische bezoeker ondooit door de gemeente belangstelling van de zusters en na enige aarzeling zingt zelfs de meest notoire protestant de Psalmen in het koorgebed mee.

Wie eenmaal tijdens het ochtendgebed de eerste zonnestralen de kerk heeft zien verlichten, is verkocht.

Hier is het goed toeven. De metersdikke muren schenken een gevoel van veiligheid. Het lawaai en de drukte van de moderne maatschappij worden vervuild voor het vrolijke gekwetter van de vogels. Tijdens de weldadige stiltes in de viering voel je het bloed door je aders stromen. Opstaan in de vroege morgen is in deze burcht een ware opstanding. De dag wordt begroet en het leven omarmd. Je weet weer dat je leeft en bestaat. Een paar dagen in een klooster brengen een mens weer terug naar de verwondering over het leven. Meermalen maakte ik mee dat gasten uit mijn groep, die zich als buitenkerkelijk presenteren, tot hun schrik zeiden: 'ik ga geloof ik, weer geloven'. De combinatie van liturgie, gastvrijheid en stilte laten de bezoeker nooit onberoerd.

Wie eenmaal de poort achter zich heeft dichtgeslagen, laat zijn leven bepalen door het ritme van het kloosterleven. De vieringen en maaltijden vormen het kader van de dag. Geen drukke agenda die het leven dicteert, maar de geregelde orde van de getijden. Als bezoeker laat je je meenemen door de structuur van de abdij en dat schenkt ruimte voor de geest. Allerlei keuzes die in het 'gewone' leven moeten worden gemaakt, zijn reeds besloten. Hoe laat je opstaat en de nachtrust opzoekt, wanneer je de maaltijd tot je neemt en wat er op tafel wordt gezet, het is al beslist. Energie die normaal besteed wordt aan duizend en

één belangrijke en onbelangrijke keuzes kan nu op een andere manier worden ingezet. Namelijk: luisteren.

De structuur van het klooster schenkt de gast alle ruimte om de oren nu eens goed te spitsen. Werkelijk stil is het in de moderne maatschappij bijna nooit. Er is altijd wel ergens ruis. Hier binnen de kloostermuren heerst regelmatig een oorverdovende stilte. Confronterend, maar heilzaam.

In de stilte kan de stem van de Eeuwige worden gehoord. God kan pas tot ons spreken, wanneer wij onze mond houden. Zo tussen de kloostermuren groeit de bezoeker uit tot een Godzoeker, die het spreken verruilt voor het horen. Ook krijgt de pelgrim in de stilte alle gelegenheid op zoek te gaan naar de eigen ziel. Het diepste innerlijk kan worden verkend en onderzocht. De eigenheid die je als mens in het leven verliest of die door het bestaan zelf vertroebelt raakt, kan hier naar hartenlust worden gepeild. Het werkt verkwikkend voor onze ziel en zaligheid om te luisteren naar ons eigenste zelf. De stilte in het klooster is als een weldaad voor de zieltogende mens. Het is nooit verkeerd om eens diep na te denken over de oervragen van het leven; Waar kom ik vandaan? Wie ben ik en waar ga ik naar toe? In de stilte ontstaan de mooiste dingen.

Het gegeven, dat voor jou ontelbare andere gasten de slotgracht zijn overgestoken, brengt het hart ook in beweging. Je voegt je in een beweging van spiritueel zoeken en vinden. Een klooster is een bedevaartsoord waar mensen van verschillend plumage hun ziel hebben blootgelegd. Binnen de muren is gebeden, gevloekt, gelachen en gehuild. Dit voel je als bezoeker en nodigt uit de eigen ziel te openen. De lange stroom van pelgrims schenkt de bezoeker ook kracht en moed. Wanneer zij hun oren durfden te spitsen, dan toch zeker ook ik? Het klooster als heilige plaats ontlokt een mens zo zijn heilige momenten.

Wanneer het klooster met zijn muren en getijden gaat knellen, dan sluit je gewoon de deur achter je kloostercel. Wie behoefte voelt eens uit te waaien krijgt daartoe alle gelegenheid. De brug verbindt immers moeiteloos het binnen met het buiten. De gastzuster kijkt nooit kritisch wanneer je de behoefte voelt het kloosterdak even in te willen wisselen voor het hemels baldakijn. Zoals veel andere kloosters bezit de Sint Trudo abdij een prachtige tuin waar gewandeld en gemijmerd kan worden. De seizoenen worden daar geproefd en ervaren. Ook het grote grasveld voor de burcht biedt alle ruimte om de gedachten eens te laten gaan. En wie behoefte heeft om het goede Vlaamse leven te proeven, heeft Brugge om de hoek.

Tijdens één van die vele wandelingen met

op de achtergrond het silhouet van de abdij, bedacht ik, dat een klooster ons meer te bieden heeft dan een regelmatige religieuze opkikker. Het klooster in zijn verschijning is een uitstekend format om de gestalte van de kerk in de moderne maatschappij vorm te geven. Als gemeenschapsmodel, waarin spiritueel wordt geleefd, gevierd en gewerkt, biedt het al eeuwen lang mensen onderdak. Waarom dit model niet eens toegepast op het kerkmodel in de huidige tijd? Het mij regelmatig laven aan de kloosterbron, letterlijk en figuurlijk, deed mij de waarde van het klooster voor een christelijke gemeente beseffen. Het bouwwerk zal hier en daar verbouwd moeten worden, maar het oeroude idee van een klooster vraagt om herwaardering, ook vanuit een protestants perspectief.

Wanneer je een plattegrond van een klooster ziet dan ontdek je naast kapel ook eetzaal, bibliotheek, slaapvertrekken, tuin, kloostermuur en gastenverblijf. Op deze manier kan er voldaan worden aan het ideaal van de eerste gemeente. Namelijk een gemeenschap vormen van mensen die samenleven. In de loop der eeuwen heeft de plaatselijke kerk echter alleen nog maar de kapel overgehouden. Dit is maar een schamel overblijfsel van de oeroude droom.

Het is nooit de bedoeling geweest dat de gemeente van de Levende alleen maar zou bestaan uit een wekelijkse viering en een doordeweekse vergadering. Wil een kerk volop gaan bruisen dan is het belangrijk om de kapel uit te breiden met meerdere vertrekken. Naast de viering is het noodzakelijk om regelmatig een goed maal te nuttigen in de refter, tot diep in de nacht in de bibliotheek te studeren, gasten te ontvangen en te wandelen in de tuin.

In dit boekje wil ik een lans breken voor het kloostermodel als een structuur voor de kerk in het huidige tijdsgewricht. Het wil een denkmodel zijn, dat discussie en gesprek uitlokt. Een model dat inspireert tot bouwen aan de kerk der eeuwen. De kerk als klooster als stimulans om in durf en met vrolijkheid te dromen over een vernieuwde gemeente van de levende Heer. En ach, wanneer we toch creatief met de geest aan het 'bouwen' zijn. Wat te denken van een kleine brouwerij? Het is toch heel goed voor de spirituele geest om na een viering te kunnen genieten van een eerlijk, zelf gebrouwen protestants kloosterbier.

*Jeroen Jeroense
Elst*

Inhoudsopgave

Woord vooraf: te gast	3
Hoofdstuk een: De kerk als klooster	7
Reactie:Norbertijn Johan de Paauw, Tongerlo	20
Hoofdstuk twee: Het klooster als gastvrij oord	22
Hoofdstuk drie: De spiritualiteit van het klooster	34
Hoofdstuk vier: Kloosterrijke vier-momenten (wordt geschreven)	43
Hoofdstuk vijf: Spiritueel centrum	49
Hoofdstuk zes: Het klooster in de samenleving	56
Literatuur	61
Reactie:Stadsklooster als pleisterplaats, Ad Boogaard, Arnhem	64
advertenties	66/67

